

31.8.23

לכבוד :

נטע ליפמן
סמנכ"ל משאבי טבע וחוסן אקלימי, המשרד להגנת הסיבה
באמצעות דוא"ל netali@sviva.gov.il

עמיאל וסל
ראש אגף חוסן אקלימי, המשרד להגנת הסיבה
באמצעות דוא"ל amival@sviva.gov.il

שלום רב,

הנדון: עמדת החברה להגנת הטבע ואדם טבע ודין

דרישה לעדכון דחוף של הקווים הזמניים לעליית מפלס פני הים וכן דרישה להורות למנהל התכנון לאמץ

בהחלטותיו את הקו עליית המפלס החמור ביותר, הכולל התייחסות הן לאירועי קיצון והן לנתונים

מקומיים

1. ברצוננו לפנות למנהלת האקלים בפנייה דחופה להציב בקדמת סדר העדיפויות לפעולה את עדכון הקווים שפורסמו לגבי עליית מפלס הים, כך שהשימוש בהם יבטיח ככל הניתן תכנון נכון יותר כנגד שינויי האקלים, בדגש עליית המפלס והתגברות אירועי הקיצון.
2. אנו מברכים את מנהלת האקלים ואת אגף החוסן האקלימי על עבודתם החשובה בעניין גיבוש תרחיש מבוסס מיפוי לעליית גובה פני הים. אין חולק על כך שמדובר בתשתית מידע הכרחית וקריטית לתכנון בטוח ויעיל לטווח ארוך. עוד מבורכת העובדה כי הקווים פורסמו לציבור הרחב.
3. כידוע, בחודש מאי 2023 פרסם המרכז למיפוי ישראל (להלן: "מפ"י") את הקווים הזמניים של עליית המפלס לשימוש מוסדות הממשלה וכן לציבור. קווים אלו התבססו על תרחישי עליית מפלס פני הים שפורסמו מספר חודשים קודם לכן על ידי המכון לחקר הימים והאגמים (להלן- "חיא"ל).
4. יובהר כבר עתה, לעמדתנו ולעמדת גורמים מקצועיים נוספים בתחום, ככל הידוע לנו, קביעת הקווים שנעשתה על ידי מפ"י והוגשה למשרד להגנת הסיבה מסתמכת על מדידות לא אחידות ולא מדויקות, דבר שיוצר תמונה שהיא לא רק בלתי מדויקת אלא כוללת טעויות של ממש.
5. אם לא די בכך, כיום לא קיימת כל חובה להתייחס לקווים עלית מפלס פני הים, דבר הגורם לכך שמוסדות התכנון עדיין ממשיכים לאשר עוד ועוד תכניות, תוך התעלמות מוחלטת מעליית מפלס פני הים.
6. להדגיש, עד לפרסום זה וגם לאחריו בהעדר חובת התייחסות לקווים, העדרם של קווים מבוססים מדעית של חיזוי עליית מפלס מי הים, יחד עם אירועי הקיצון, מהווה לאקונה משמעותית בהליכי התכנון והפיתוח. אין ספק כי המשך ההתנהלות של מנהל התכנון ללא התייחסות לגורמים אלו, שישנו כל תכנית בסביבה החופית, עלול להביא לפגיעה בלתי הפיכה, סביבתית, חברתית וכלכלית.

7. בהתאם לכך, במהלך השנים האחרונות פנינו פעמים רבות לגורמים שונים, לרבות מנכ"לי מערכת התכנון, והתרענו כי על אף העדר קווים מוסכמים, הרי שאין לקדם עוד תכנון ופיתוח לפי אמות המידה הקיימות, דהיינו מיקומו של קו החוף, אלא לנקוט בעקרון הזהירות המונעת.
8. ועוד, בהמשך לדיון שהתקיים במנהלת האקלים בנושא תרחיש לאומי לעליית מפלס פני הים בישראל נוכח שינויי האקלים וההיערכות הנדרשת בהיבט התכנוני, אנו סבורים כי יש צורך בפעולה מיידית לקביעת קו, גם אם זמני, עליו יבוססו התכניות מעתה והלאה.
9. עם פרסום הקווים ע"י מפ"י עלתה תקווה גדולה כי למרות שמדובר בקווים זמניים, הרי שביכולתם למנוע התנהלות בלתי אחראית, הגורמת לאישור תכניות שיהיה קשה ביותר ואף בלתי אפשרי לשנותן בעתיד.
10. אולם, אנו סבורים שחשיבותו של הקו המוסכם והשפעתו העצומה על עולם התכנון והפיתוח במרחב החופי והימי, מחייבת שסימונו יבוצע על בסיס מדידות מדויקות ומודלים אמינים. לכל אי-דיוק במיפוי עלולות להיות השלכות מרחיקות לכת לאחר הטמעתו כנתון בסיסי בהליכי התכנון והפיתוח.
11. כפי שצינו, להבנתנו, המיפוי שנעשה על ידי מפ"י והוגש למשרד להגנת הסביבה מסתמך על מדידות לא אחידות ולא מדויקות, מה שיצר תמונה שהיא לא רק בלתי מדויקת אלא אף מטעה. יש לציין שבהתייעצות עם אנשי מקצוע ומומחים בתחום נמסר כי במיפוי הקווים לא הוטמעו נתונים פרטניים אלא כלליים בלבד, דבר שגורם למיקום משוערך של הקו "הנכון" במקומות רבים לאורך החוף. עוד נמסר כי השיטה בה השתמשה מפ"י לתרגום התרחישים שפורסמו על ידי היא"ל לקווים הינה כללית מדי.
12. ואכן, מבדיקות אקראיות ראינו כי גם אם בוחרים בקו החמור ביותר, הרי שאין נסיגה משמעותית של קו החוף מקו החוף הרשמי הקיים, מה שמעורר חשש כי הנתונים או שיטת המדידה לא בוצעו כראוי. במקומות רבים בהם כבר כיום קו החוף הרשמי נמצא למעשה בים, הקווים שסומנו אינם מראים על נסיגה משמעותית ממנו.
13. על פניו נראה כי לשימוש במיפוי זה, גם אם באופן זמני, עלולות להיות השלכות חמורות! להדגיש, ההשלכות עלולות להיות פגיעה בלתי הפיכה בסביבה החופית, פגיעה בציבור וכן פגיעה כלכלית במדינה, ברשויות וכן בציבור.
14. מובן כי הרצון לספק למערכת כולה "קו" לשם הצבת תמרור אזהרה בפני המשך אישור התכניות בסביבה החופית ללא התייחסות למשבר האקלים, הוא שהוביל לפרסום הקווים הזמניים, אולם במקרה זה הקווים, על הכלליות הרבה מדי שלהם והיותם שישה במספר, אינם מספקים את הנדרש לתכנון.
15. לכן, עד לפרסום הקווים המעודכנים והמדויקים, אשר אמורים להתפרסם בעוד כשנתיים, על מנת למנוע נזקים ארוכי טווח עקב היות התכניות דבר חיקוק שיהיה קשה לשנותו, יש להוסיף לקווים אלו הנחיות שימוש שיבהירו כי אלו הם קווים זמניים בלבד וכי יש לתכנן לפי הקו החמור ביותר מבחינת אירועי הקיצון.

16. יש לציין כי רק לאחרונה התקבל ערר בנושא זה לגבי התכנון בתמ"א 75, תכנית המתאר הארצית לפינוי המפעלים המזהמים ממפרץ חיפה ובינוי אורבני במקומם. החלטת ועדת הערר קבעה, ללא כל נימוק באשר למרחק, כי השימושים הבנויים יחלו במרחק של 135 מטר מקו החוף הנוכחי ולא בקו המאה מטר כנהוג. לעניות דעתנו, החלטה זו, שאמנם פורצת דרך, ניתנה עקב הצורך המיידי בהרחקת שימושים בנויים מקו החוף אך ללא כל ביסוס מדעי.

17. מכאן, לעמדתנו על מנהלת האקלים להוציא לאתר הנחיות לתכנון לפי הקו החמור ביותר, שיכללו הנחיות לדיוק הקו על סמך שימוש בנתונים מקומיים, וכן למהר ולעדכן את הקווים על מנת שאלו יוטמעו מהר ככל הניתן במערכת התכנון.

18. כל זאת נדרש עד לפרסום קו מוסכם ומדויק.

19. נדגיש כי על מנהלת האקלים להכתיב למנהל התכנון מהם הכללים הנכונים לתכנון בתחום חוף הים, כך שהציבור והסביבה יישמרו גם מול משבר האקלים.

20. לתגובתכם המהירה נודה.

בברכה,

אסף זנזורי,
מנהל תחום תכנון
החברה להגנת הטבע

יעל דורי,
ראש תחום תכנון
אדם טבע ודין